

Društvo paralelnih života

Author: [Zeljko Bajic](#)

Pise: Zeljko Bajic iz Skoplja (BCR No. 137, 5-maj-00)

Pise: Zeljko Bajic iz Skoplja

Zitelji glavnog grada Skoplja se preseljavaju: na jednoj obali Vardara žive Albanci, na drugoj Makedonci. Preostali na jednoj ili drugoj obali zamenjuju stanove da bi bili "među svojim".

Suseda razlicitih nacionalnosti gotovo i da nema. Žive u odvojenim naseljima, odvojenim skolama, idu kod odvojenih frizera, zubara, u razlicite kafice i disko klubove. Podela pocinje jos od predskolskih ustanova: Albanci imaju svoje vrtice, Makedonci svoje. Stoga i ne cudi sto su poslednje ankete pokazale da je broj ispitanika spremnih da stupe u brak sa osobom druge nacionalnsti, ili da takvu mogucnost dopuste svojoj deci - ravan nuli.

Kosovska kriza samo je dovrсила posao koji su ranije zapocеле nacionalne politicke partije. Mlaci Albanci i mladi Makedonci su se svrstali uz jednu od sukobljenih strana. Tokom NATO udara na Jugoslaviju, Albanci su drzali stranu Oslobođilackoj vojsci Kosova i NATO-u, a Makedonci Srbima.

U makedonskom, ali etnicki cisto albanskom selu Poroj, 13. aprila podignuta je spomen - bista Mujdinu Aliuu koji je poginuo kao borac Oslobođilacke vojske Kosova (OVK). Komemoracija je obavljena uz paradu lokalnih mladica obucenih u uniforme nekadasnje OVK i uz vijorenje albanskih nacionalnih zastava s dvoglavim orlom. Svečanosti su prisustvovali i predstavnici Demokratske partije Albanaca koja je u koalicionoj vladi.

Pretpostavlja se da je u redovima OVK bilo oko 1000 mladih Albanaca iz Makedonije i da ih je oko 150 poginulo. Bez mnogo muke svaki pazljiviji slusalac radija u Skoplju, na radio-stanicama koje emituju program na albanskom, moze cuti melodije koje velicaju OVK, njene heroje i podvige. Pesme se, kao istinski hitovi, vrte vise puta dnevno.

Makedonci to ponekad doživljavaju kao prst u oko i pothranjuju sopstveno podozrenje da ce Albanci i u Makedoniji zatraziti "nezavisnu republiku", kao na Kosovu. Po makedonskom ustavu, Makedonija je drzava Makedonaca i nacionalnosti koje u njoj žive. Prosecan makedonski gradjanin dozivljava svoj etnos kao velikodusan u "davanju prava" Albancima.

"Eto velikodusni smo, sva prava imaju, a oni uporno postavljaju sve nove i nove zahteve", kaze tipican mladi Makedonac. "Ako im se ovde ne svidja, neka idu u Albaniju", cesto se cuje refren koji je i u Srbiji hranio antialbansko raspolozenje.

Albanci, s druge strane, cine priblizno jednu trecinu stanovnistva. Oni kazu da je njihovo mesto u Makedoniji, gde su se i rodili i gde žive generacijama. Vecina njih, niti su kad bili, niti ce nekad ici u Albaniju.

Smatraju da nisu ravnopravni gradjani, jer je jezik administracije samo makedonski. Dok su prava skolovanja na osnovnom i srednjem nivou na maternjem jeziku izjednacena, vode bitku da se isto pravo uvede i u visoko skolstvo.

U osnovnim skolama, kao i u dobrom delu srednjih skola, nacionalna podvojenost je cak ozakonjena. Naime, deca se skoluju u odeljenjima na vlastitom jeziku bez mogucnosti da se druze. Tako raste generacija koja o ljudima druge nacionalnosti ne zna nista.

Jedan pokusaj holandske organizacije za sprecavanje konflikata da otvori prvo multietnicko zabaviste zavrpio je neuspehom. Iako su Holandjani pruzili fantasticne uslove, roditelji, uglavnom makedonske nacionalnosti, shvatili su tu ideju kao nastojanje da im se deca "odnarode", da im se nametnu tudji obicaji i tudja shvatanja.

Prema podacima Zavoda za statistiku od prosečno 15.000 brakova koji se zaključe svake godine u zemlji, samo 250 mogu se smatrati dvonacionalnim.

Makedonac, ozenjen Albankom kaze da su njegovi roditelji tek posto se rodilo dete najzad shvatili da imaju snahu. "Kada smo prvi put otisli u selo gde zive roditelji doziveo sam istinski sok: niko nije hteo da razgovara sa mnom; ljudi u selu su me izolovali, a stalno sam cuo njihova govorkanja - evo, ovaj nam donese i Albance u selo".

Jedan mladi Albanac resignirano kaže: "U vreme interneta svako od nas radije ce potraziti sagovornika u Japanu ili Americi nego u susednoj ulici gde zive Makedonci, odnosno Albanci".

Zeljko Bajic je redovni dopisnik IWPR.

Location: [Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/drustvo-paralelnih-zivota>